

Verhelderende uitleg op de memo 'Proces van perspectiefnota 2024–2027 naar meerjarenprogrammabegroting 2024–2027'

1. Aanleiding

De meerjarenprogrammabegroting 2024-2027 is in algemene zin de vertaling van het Rijksbeleid door gemeenten. Het ontbreken van helderheid van financiering vanaf 2026 (het in de volksmond genoemde 'Ravijnjaar') over de hoogte van de algemene uitkering van gemeenten door het Rijk geeft onzekerheid, onduidelijkheid en spanning ten aanzien van het voeren van beleid voor wat betreft ambitie en keuzes voor gemeenten. Het Rijk laat daarmee een gebrek aan erkenning en waardering zien voor de positie, rol, taken en verantwoordelijkheid van gemeenten.

Kortom, het is aan de gemeente om met deze onzekere gegevens de begroting op te stellen.

Het is onbekend hoe diep het 'ravijn' vanaf 2026 is. Tevens is het nog niet duidelijk welke mogelijkheden gemeenten hebben om hun inkomsten te verruimen. Dit maakt het proces en de keuzes die normaliter gemaakt zouden moeten worden in het reguliere begrotingsproces zoals wij dat kennen risicovol. Het dreigende tekort vanaf 2026 is namelijk dermate significant dat het een (zeer) groot en zwaar beroep doet op het begrotingsproces voor de meerjarenbegroting 2024-2027, de totstandkoming daarvan en de keuzes die wellicht gemaakt moeten worden. Deze keuzes kunnen tevens verstrekende en onomkeerbare gevolgen hebben.

Toch zullen wij als college onze rol blijven pakken, onze taken uitvoeren en onze verantwoordelijkheid blijven nemen. Wij willen dat onze inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat dit beschermd en geborgd is voor zover dat in onze macht ligt.

Dat betekent dat het proces rond de (volgende) perspectiefnota 2025 – 2028 en de meerjarenbegroting 2025 – 2028, gelet op de problematiek, een andere gezamenlijke procesgang zal moeten krijgen met de gemeenteraad en het college. Dan zal -naar verwachting- meer bekend zijn over het financiële effect van het omgaan met 'het ravijn' en mogelijkheden voor gemeenten in Nederland om daar perspectief over te kunnen schetsen.

2. Inleiding/ opstellen meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027

2.1 Algemeen

Door het vaststellen van de perspectiefnota geeft de raad de kaders mee voor de meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027.

Het college laat begin september aan de raad weten hoe zij haar afweging heeft gemaakt ten aanzien van die meerjarenbegroting 2024 – 2027 (globale begrotingsraming). Hiertoe wil zij een beeldvormende avond beleggen. Tijdens deze avond geeft het college een technische toelichting op het doorlopen proces en de daaraan verbonden uitkomsten. Het is dan aan de raad om te bepalen of, en op welke wijze, zij hierop wil reageren. Indien gewenst kan de griffie in samenspraak met het college zorgen voor een planmoment en een agenda.

Deze insteek wordt gekozen omdat het technisch, procesmatig en procedureel niet haalbaar is om uw eventuele 'wensen en bedenkingen' dan nog te verwerken in de meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027. Deze wordt u immers op 29 september aangeboden. De uitkomsten van de beeldvormende avond kunnen uiteraard wel meegenomen worden in moties en amendementen op de meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027. Deze worden in de raadsvergadering van 13 november 2023 of anders bij de perspectiefnota 2025 – 2028 bij raad in stemming gebracht.

Gelet op de mogelijkheid dat er sprake zal zijn van een niet structureel duurzaam sluitend meerjarenperspectief zal de meerjarenprogrammabegroting naar alle waarschijnlijkheid anders qua opzet en resultaat zijn dan u van de gemeente gewend bent. Juist het proces rond het tot stand brengen van de perspectiefnota 2025 – 2028 zal ingericht moeten worden om in gezamenlijkheid te kijken naar de invulling van de meerjarenprogrammabegroting 2025 – 2028 en de alsdan te maken keuzes (zie stap 5 in hoofdstuk 3 Procesgang).

2.2 Financiële positie

Voordat wij overgaan tot het beschrijven van het proces, geven wij u eerst enige context mee ten aanzien van de exploitatie (structureel) en de financiële positie.

- **Exploitatie.**
In de memo naar aanleiding van de meicirculaire presenteerden wij u een resultaat van € 1,4 miljoen negatief. Dit resultaat is ontstaan uit de informatie die tot dan beschikbaar was voor de perspectiefnota, rekening houdend met bestaand beleid en de (nieuwe) ambities. De werkelijke resultaten worden gerealiseerd door:
  - het actualiseren van de meerjarenschijven 2024 – 2027 van de huidige meerjarenprogrammabegroting 2023 – 2026 (waarvan correctie voor loon- en prijsontwikkelingen de belangrijkste component is, maar waar ook andere ontwikkelingen kunnen spelen die invloed hebben op de realisatie van het door de raad vastgestelde beleid);
  - het verwerken van recente raadsbesluiten;
  - nieuwe/aanvullende opgaven van uit het Rijk; en
  - economische ontwikkelingen.De bandbreedte van deze inventarisatie kan het college niet schatten, maar wij geven u mee dat deze wezenlijk kan zijn.

- **Financiële positie.**
In de memo naar aanleiding van de meicirculaire presenteerden wij u een resultaat voor de financiële positie van een vrije ruimte in de algemene reserve (reserve Beleidsplan) van € 17,4 miljoen. Dit resultaat is ontstaan uit de informatie die tot dan beschikbaar was voor de perspectiefnota, rekening houdend met bestaand beleid en de (nieuwe) ambities en vóór de besluiten van de juni- en juliraad.

In dit saldo is geen rekening gehouden met de eventuele financiële effecten voortvloeiend uit eerdere raadsbesluiten. Het deel van het rekeningresultaat van 2022 wat is toegevoegd aan de reserve Beleidsplan is wel verwerkt in de vrije ruimte van € 17,4 miljoen.

Gepresenteerde stand financiële positie: € 17,4 mln.

Af mogelijke effecten van raadsbesluitvorming:

- Nog in onderzoek zijnde plannen en ambities waarvoor nu alleen onderzoeksbudget in de perspectiefnota 2024 – 2027 gevraagd wordt	€ p.m.
- Actualisatie Voorzien in Vastgoed (indicatie):	€ 16 mln.
- Nieuwbouw VSO (waarop negatief geadviseerd was door het college):	€ 17 mln.
- Cultuurbedrijf/theater	€ p.m.
- Bezoekerscentrum Erfgoed Schokland	€ p.m.
- Poldertoren (actuele schatting aanvullend benodigd krediet)	€ 1,1 mln.
- Duurzaamheid/energietransitie, uitvoeringsbudgetten	€ p.m.
- Risico loon- en prijsstijging/aanbesteding majeure projecten	€ p.m.

Het eigen vermogen van € 150 miljoen per jaarrekening 2022 bestaat uit de volgende componenten:

1. Algemene reserve € 20 mln.
2. Bestemmingsreserves € 120 mln.
3. Gerealiseerd resultaat € 10 mln.

Ad 1. Algemene reserve

Gemeente Noordoostpolder hanteert voor de algemene reserve een omvang van tenminste 15% van het begrotingsresultaat vóór resultaatsbestemming en exclusief grondexploitatie. Deze algemene reserve dient voor het opvangen van nadelige exploitatiesaldi en onvoorzienbare risico's, zonder dat de reguliere bedrijfsvoering daaronder lijdt. De algemene reserve heeft dan ook een bepaald minimumniveau en is niet vrij aanwendbaar. Het minimumniveau is door de gemeenteraad vastgesteld.

Ad 2. Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves hebben een door gemeenteraadsbesluit vastgestelde bestemming. Positieve eenmalige onderdelen van de begroting en positieve rekeningresultaten komen ten goede aan de reserve beleidsplan. De bestemmingsreserves zijn niet meer vrij aanwendbaar. Zowel het doel als de benodigde middelen zijn hiervan bekend. De grootste groep bestemmingsreserves zijn de afschrijvingsreserves, die nu € 35 miljoen bedragen.

De vrije ruimte in de reserve beleidsplan is na de voorgestelde toevoeging van het rekeningresultaat € 17,4 miljoen.

3. Procesgang

Na de context te hebben meegegeven, geven wij hieronder de procesgang in vijf stappen:

Stap 1: De begroting 2024-2027 wordt de komende maanden opgesteld. Deze wordt opgesteld op basis van de perspectiefnota 2024 – 2027, de aanvullende memo naar aanleiding van de meicirculaire 2023 en de behandeling ervan in de commissievergaderingen en raadsvergadering. Nieuwe onontkoombare ontwikkelingen en de raadsbesluiten van de juli vergadering worden ook verwerkt in de begroting 2024 – 2027.

Stap 2: In september biedt het college de raad een informatiememo aan, waarin zij aangeeft hoe zij de begroting heeft opgesteld. In dit memo presenteert het college beargumenteerd aan de raad ook de gekozen lijn voor het aanbieden van de begroting 2024 – 2027. Uitgangspunt is een begroting die gedragen wordt door de gemeenteraad en de goedkeuring zal krijgen van de provincie.

Stap 3: Vervolgens organiseren wij in september een beeldvormende raadsbijeenkomst over de memo van het college. Tijdens deze avond worden vooral de technische toelichtingen van het college gegeven op de overwegingen en keuzen hoe wij willen komen tot een door de raad vast te stellen en door de provincie goed te keuren meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027.

Stap 4: 29 september worden de meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027 aan de gemeenteraad aangeboden.

Stap 5: Het college stelt een procesgangmemo op voor de totstandkoming van de perspectiefnota 2025 – 2028. Hierin wordt ook aangegeven op welke momenten de raad betrokken wordt. Deze perspectiefnota en de daaraan gekoppelde begroting zal zeer bepalend zijn voor de keuzes die de Noordoostpolder moet gaan maken op het moment dat het “ravijn” nog aanwezig is. Het is dus mogelijk dat er vanaf dan gesprekken met de raad gevoerd gaan worden over bezuinigingen en over wat voor gemeente wij willen zijn.

Deze memo wordt na verwerking van de informatie van de septembercirculaire aan de raad aangeboden. Het college houdt open dat er effecten van de septembercirculaire uit kunnen gaan die van dien aard zijn dat die in belangrijke mate bepalend is voor de procesgang. De verzenddatum is zo spoedig mogelijk na het verwerken van de uitkomsten van de septembercirculaire. Wij stellen u daarvan zo spoedig mogelijk op de hoogte. Op die manier kan de raad deze memo inzake de procesgang perspectiefnota 2025 – 2028 betrekken bij de raadsbehandeling van de meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027.